118.

1097

1860.

A 118.

Eesti-ma rahwa

Kalender

ehk

Täht-ramat

1860

aasta peale, pärrast meie

Issanda Jesusse Kristusse sündimist.

Sel aastal on 366 päwa.

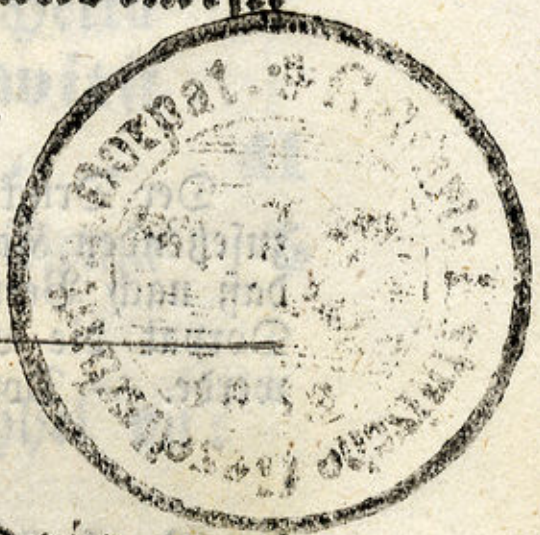

Tallinnas,
trükkitud Gresseli kirjadeja.

Märkide selletamine.

 Noor=ku. Täis=ku.

 Essimene werend. Wiimne werend.

p. pärrast. e. l. enne lõunat.

p. l. pärrast lõunat. P. Pühha.

Von dem Ehstländischen Evangelisch-Lutherischen Consistorio wird hierdurch attestirt, daß in nachstehenden Kalender-Aufsätzen, nichts wider die heilige Schrift und die symbolischen Bücher der Evangelisch-Lutherischen Kirche enthalten ist. — Reval, Dom, den 4. September 1859.

Gebhardt, Assessor Consistorii.

No. 870. (L. S.)

Rud. Hörschelmann, Secr.

Der Druck dieses nur in den Ostseegouvernements abzusetzenden Kalenders wird unter der Bedingung gestattet, daß nach Beendigung desselben der Abgetheilten Censur in Dorpat die vorschriftmäßige Anzahl Exemplare zugestellt werde. — Dorpat, den 22. September 1859.

Abgetheilter Censor de la Croix.

No. 98. (L. S.)

Pärrast meie kalli Issanda Jesusse Kristusse sündimist on tännawo aasta **1860**

Pärrast mailma lomist **5809**

Pärrast Tallinna üllesehhitamist . **641**

Pärrast Lutteruse öige usso ülleswötmist **343**

Pärrast wanna katko **203**

Pärrast sedda, kui wäggi Pranburgi läks **182**

Pärrast sedda, kui Toompä pöllend . **176**

Pärrast sure nälja hakkatust . . . **165**

Pärrast teist katko **150**

Pärrast meie sure armolise Keisri Herra **Alekſander Nikolajewitſi** sündimist **41**

Pärrast sedda, kui ta hakkas wallitsema **5**

Jõulo= ja Wastla=päwa wahhel on: **7 näddalat 4 päwa.**

Kristusse ümberleikamiseſt. Luk. 2, 21.

1Rede	**Neäri P.**	Aita Jummal!
2Laup.	Abel, Set	Pehmed

Joſep pöggeneb Egiptuſe male. Matt. 2, 13—23.

3Pühhap.	**P. p. Neäri**	☾ 8,37′ e.l.
4Esmasp.	Metuſala	külmad
5Teiſip.	Simon	ilmad.
6Kesknäd.	**3 Kuninga P.**	
7Neljap.	Julianus	
8Rede	Erart	Lumme
9Laup.	Peatus	tuisko.

Jeſus 12 aastat wanna. Luk. 2, 41—52.

10Pühhap.	**1 P. p. 3 K. P.**	**Paawlip.**
11Esmasp.	Ewraim	● 1,57′ e.l.
12Teiſip.	Rein	Tuulſed
13Kesknäd.	Hilarius	
14Neljap.	Robert	külmad
15Rede	Tirik	
16Laup.	Kisbert	ilmad,

Pulmad Kana-liinnas. Joan. 2, 1—11.

17Pühhap.	**2 P. p. 3 K. P.**	**Tönniſep.**

18Esmasp.	Aksel	wahhel
19Teiſip.	Sara	☽ 6,52′ e.l.
20Kesknäd.	**Waab. Seb.**	ka
21Neljap.	Neto	lumme-
22Rede	Madlena	
23Laup.	Lotta	tuisko.

Pealikuſt Kapernauma-liinnas. Matt. 8, 1—13.

24Pühhap.	**3 P. p. 3 K. P.**	
25Esmasp.	**Paawli ümb.**	Lund
26Teiſip.	Polikarpus	☾ 4,14′ e.l.
	Ku-warjutamine.	
27Kesknäd.	Kriſostom	
28Neljap.	Karel	ſaab
29Rede	Samuel	ja
30Laup.	Adelgund	külm

Wina-mäeſt. Matt. 20, 1—16.

31Pühhap.	**9 P. e. K. üll. P.**	ilm.

12mal ſelle ku päwal tõuſeb päike kello pool 9, ja lähheb loja kello pool 4. Pääw on pikk 7 tundi, ja ö 17 tundi.

1 Esmasp.	Pirit	☾ 8,30′ p. l.
2 Teisip.	**Küünla pääw**	Külmad
3 Kesknäd.	Hanna	
4 Neljap.	Weronika	ilmad.
5 Rede	Agata	
6 Laup.	Tora	Selge

Külwi-mehhest. Luk. 8, 4—15.

7 Pühhap.	**8 P. e. K. üll. P.**	
8 Esmasp.	Salomon	taewas
9 Teisip.	Polli	● 9,19′ p. l.
10 Kesknäd.	Kolastika	ja
11 Neljap.	Edo	
12 Rede	Eulalia	kaunis
13 Laup.	Elwine	pakkane

Pimmedast tee äres. Luk. 18, 31—43.

14 Pühhap.	**Paasto P.**	külm.
15 Esmasp.	Waustina	
16 Teisip.	**Wastla pääw**	Tuult

17 Kesknäd.	**Tuhka pääw**	☽ 9,34′ p. l.
18 Neljap.	Konkordia	ja
19 Rede	**Sim. Apost.**	lumme-
20 Laup.	Egarius	saddo.

Kristust kiusatakse. Matt. 4, 1—11.

21 Pühhap.	**1 P. Paastus**	
22 Esmasp.	**Peetri pääw**	Kange
23 Teisip.	Mina	
24 Kesknäd.	**Palwe pääw**	**Madd. p.**
		☺ 2,23′ p. l.
25 Neljap.	Wiktorius	lumme-
26 Rede	Nestor	saddo.
27 Laup.	Leander	

Kananea naeseſt. Matt. 15, 21—28.

28 Pühhap.	**2 P. Paastus**	Tuult
29 Esmasp.	Justus	

16mal selle ku päwal töuseb päike kello 7, lähheb loja kello 5. Pääw on 10, ö 14 tundi pikk.

1 Teisip.	Albinus	
2 Kesknäd.	Medea	☾ 10,47′ e.l.
3 Neljap.	Kunigunde	Kän=
4 Rede	Adrian	nad
5 Laup.	Angelus	

Kristus aiab kurratid wälja. Luk. 11, 14—28.

6 Pühhap.	**3 P. Paastus**	ilmad.
7 Esmasp.	Perpetua	
8 Teisip.	**Pöri pääw**	Weike
9 Kesknäd.	Prudensius	külm
10 Neljap.	Mikeus	● 3,35′ p.l.
11 Rede	Konstantin	ja
12 Laup.	Kregor	

5000 meest sõdetakse. Joann. 6, 1—15.

13 Pühhap.	**4 P. Paastus**	lumme=
14 Esmasp.	Sakarias	
15 Teisip.	Matilde	tuisko.
16 Kesknäd.	Aleksander	
17 Neljap.	Truta	Heitlikud

18 Rede	Kabriel	☽ 8, 31′ e.l.
19 Laup.	Josep	

Jesus kiwwidega wisatud. Joann. 8, 46—59.

20 Pühhap.	**5 P. Paastus**	ilmad.
21 Esmasp.	Pent	
22 Teisip.	Rawael	Uddused
23 Kesknäd.	Tiits	päwad.
24 Neljap.	Kasimir	☺ 11,39′ p.l.
25 Rede	**Paas. Mar. p.**	
26 Laup.	Manuel	Tuul

Kristusse sisse-sõitmisest. Matt. 21, 1—9.

27 Pühhap.	**6 P. Paastus**	ja
28 Esmasp.	Kideon	
29 Teisip.	Kido	lumme=
30 Kesknäd.	Adonius	saddo.
31 Neljap.	**Suur Neljap.**	

8mal selle ku päwal tõuseb päike kello 6, lähheb loja kello 6. Pääw on 12, ja ö 12 tundi pikk.

1Rede	**Suur Rede Karjalask. p.**	☾ 3, 13′ e.l.
2Laup.	Pauline	Heit-

Kristusse üllestõusmiseſt. Mark. 16, 1—8.

3Pühhap.	**Üllestõusm. P.**	likud
4Esmasp.	**2 Pühha**	
5Teiſip.	**3 Pühha**	ilmad.
6Keſknäd.	Kõlestin	
7Neljap.	Aron	
8Rede	Liborius	Tuulne,
9Laup.	Pogislaus	● 7, 24′ e.l.

Kinnipandnud ukſeſt. Joann. 20, 19—23.

10Pühhap.	**1 P. p. üll. P.**	külm
11Esmasp.	Leo	
12Teiſip.	Julius	ilm.
13Keſknäd.	Justinus	
14Neljap.	**Künni pääw**	Umbſed
15Rede	Olimpia	päwad.
16Laup.	Kariſius	☽ 4, 15′ p.l.

Heaſt karjatſeſt. Joann. 10, 12—16.

17Pühhap.	**2 P. p. üll. P.**	
18Esmasp.	Walerian	Wihma
19Teiſip.	Timon	
20Keſknäd.	Jakobina	ja
21Neljap.	Adolarius	
22Rede	Kajus	lund.
23Laup.	**Jürri pääw**	☺ 8, 41′ e.l.

Ürrikeſe aia pärraſt. Joann. 16, 16—23.

24Pühhap.	**3 P. p. üll. P.**	Pehmed
25Esmasp.	**Markuſe p.**	
26Teiſip.	Etſekias	ja
27Keſknäd.	Anaſtaſius	kännad
28Neljap.	Witalis	
29Rede	Reimund	ilmad.
30Laup.	Eraſt	☾ 8, 55′ p.l.

12mal ſelle ku päwal tõuſeb päike kello pool 5, ja lähheb loja kello pool 8. Pääw on pikk 15, ja ö 9 tundi.

Kristusse árraminnemiseſt. Joann. 16, 5—15.

1Pühhap.	**4 P. p. üll. P.**	**Wolbri p.**
2Esmasp.	Sigismund	Uddune
3Teiſip.	**† Leidmine**	ja
4Keſknäd.	Tio	
5Neljap.	Kottard	willo
6Rede	Suſanna	
7Laup.	Ulrika	ilm.

Óigeſt pallumiseſt. Joann. 16, 23—30.

8Pühhap.	**5 P. p. üll. P.**	● 8,25′ p.l.
9Esmasp.	Niggolas	
10Teiſip.	Kordian	Tuult
11Keſknäd.	Pankratius	ja
12Neljap.	**Taewa min. p.**	(Suur † p.)
13Rede	Serwatſius	wihma.
14Laup.	Kriſtjaan	

Römustajaſt Waimuſt. Joann. 15, 26—16, 4.

15Pühhap.	**6 P. p. üll. P.**	☽ 9,37′ p.l.
16Esmasp.	Peregrinus	Uddo.

17Teiſip.	Anton	
18Keſknäd.	Erik	Kaunid
19Neljap.	Aggäus	ſojad
20Rede	Pil	
21Laup.	Pontuſine	päwad.

Pühhaſt Waimuſt. Joann. 14, 23—31.

22Pühhap.	**Nelli Pühhi**	☺ 6,25′ p.l.
23Esmasp.	**2 Pühha**	Umbne
24Teiſip.	Eſter	uddune
25Keſknäd.	Urbanus	
26Neljap.	Eduard	ilm.
27Rede	Peet	
28Laup.	Willem	Tuult

Jeſus ja Nikodemus. Joann. 3, 1—15.

29Pühhap.	**3 ainoJum. P.**	ja
30Esmasp.	Wigand	☾ 2,43′ p.l.
31Teiſip.	Petronella	wihma.

8mal ſelle ku päwal tõuſeb päike kello pool 4, ja lähheb loja kello pool 9. Pääw on pitk 17, agga ô 7 tundi.

1 Kesknäd.	Kotsalk	
2 Neljap.	Martellus	Kännad
3 Rede	Rasmus	sojad
4 Laup.	Tarius	päwad,

Rikkast mehhest. Luk. 16, 19—31.

5 Pühhap.	**1 P. p. 3 a. J. P.**	agga
6 Esmasp.	Artemius	siis
7 Teisip.	Lukreetsia	● 7, 2′ e. l.
8 Kesknäd.	**Pitkem pääw**	tulleb
9 Neljap.	Pertram	mürrista-
10 Rede	Wlawius	mist
11 Laup.	Parnabas	ja

Sureſt öhto sõmaaiast. Luk. 14, 16—24.

12 Pühhap.	**2 P. p. 3 a. J. P.**	wihma.
13 Esmasp.	Tobias	
14 Teisip.	Walerius	☽ 2, 15′ e. l.
15 Kesknäd.	**Widi pääw**	Jälle
16 Neljap.	Justina	sojad
17 Rede	Nikander	ilmad.

18 Laup.	Homerus	

Kaddunud lambast. Luk. 15, 1—10.

19 Pühhap.	**3 P. p. 3 a. J. P.**	
20 Esmasp.	Wlorentin	Heitlik.
21 Teisip.	Rael	☺ 5, 47′ e. l.
22 Kesknäd.	Karolina	
23 Neljap.	Pasilius	
24 Rede	**Jani pääw**	Uddused
25 Laup.	Webronia	päwad.

Olge armolised. Luk. 6, 36—42.

26 Pühhap.	**4 P. p. 3 a. J. P.**	
27 Esmasp.	Ladislaus	Sojad
28 Teisip.	Josua	ilmad.
29 Kesknäd.	**Peetr. Pawl. p.**	☾ 7, 37′ e. l.
30 Neljap.	Lilla	

9mal selle ku päwal tõuseb päike 3 werendit pärrast kello 2, ja lähheb loja ũks werend pärrast kello 9. Pääw on pitk 18 ja ũks pool tundi, agga ö 5 ja ũks pool tundi.

1 Rede	Teobald	Allati
2 Laup.	**Heina Mar. p.**	üsna

Rohkest kallasagist. Luk. 5, 1—11.

3 Pühhap.	**5 P. p. 3 a. J. P.**	kännad
4 Esmasp.	Ulrik	sojad
5 Teisip.	Anselm	ilmad.
6 Kesknäd.	Hektor	● 3,59′ p. l.

Päwa-warjutamine.

7 Neljap.	Temeetrius	Mürrista-
8 Rede	Kilian	mised
9 Laup.	Kirillus	ja

Wariseride õigusest. Matt. 5, 20—26.

10 Pühhap.	**6 P. p. 3 a. J. P.**	7 Wenda
11 Esmasp.	Eleonora	wihma.
12 Teisip.	Hindrik	Heitlikud
13 Kesknäd.	**Marreta pääw**	◑ 7,19′ e. l.
14 Neljap.	Ponawent	ja
15 Rede	**Apost. jag.**	umbsed
16 Laup.	August	päwad.

4000 meest sõdetakse. Mark. 8, 1—9.

17 Pühhap.	**7 P. p. 3 a. J. P.**	
18 Esmasp.	Rosina	Kännad
19 Teisip.	Wriderika	ilmad.
20 Kesknäd.	Elias	○ 7,32′ p. l.
21 Neljap.	Taniel	
22 Rede	**Maria Mad.**	Uddu-
23 Laup.	Oskar	sed

Walle prohwetidest. Matt. 7, 15—23.

24 Pühhap.	**8 P. p. 3 a. J. P.**	
25 Esmasp.	**Jakobi pääw**	päwad.
26 Teisip.	Anno	
27 Kesknäd.	Marta	
28 Neljap.	Plato	◐ 11,2′ p. l.
29 Rede	**Olowi pääw**	Wihma.
30 Laup.	Abdon	

Üllekohtusest maia-piddajast. Luk. 16, 1—9.

31 Pühhap.	**9 P. p. 3 a. J. P.**	

12mal selle ku päwal töuseb päike kello pool 4, ja lähheb loja kello pool 9. Pääw on pikk 17, agga ö 7 tundi.

1 Esmasp.	**Peetri wang.**	Kallid
2 Teisip.	Hannibal	sojad
3 Kesknäd.	Eleasar	päwad,
4 Neljap.	Tominikus	● 11,59′ p. l.
5 Rede	Oswald	
6 Laup.	Eugenius	wahhel

Jerusalemma ärrarikmiseſt. Luk. 19, 41—48.

7 Pühhap.	**10 P. p. 3a. J. P.**	jälle
8 Esmasp.	Kerhard	
9 Teisip.	Romanus	tuult
10 Kesknäd.	**Lauritse pääw**	ja
11 Neljap.	Herm	☽ 2,28′ p. l.
12 Rede	Klara	wihma.
13 Laup.	Ello	

Wariseriſt ja tölneriſt. Luk. 18, 9—14.

14 Pühhap.	**11 P. p. 3a. J. P.**	
15 Esmasp.	**Nukki Mar. p.**	Kännad
16 Teisip.	Isaak	sojad
17 Kesknäd.	Wilibald	

18 Neljap.	Leno	päwad.
19 Rede	Sebald	☺ 10,36′ e. l.
20 Laup.	Pärnard	

Kurdiſt ja keletumaſt. Mark. 7, 31—37.

21 Pühhap.	**12 P. p. 3a. J. P.**	Heitlik.
22 Esmasp.	Wilibert	
23 Teisip.	Sakeus	
24 Kesknäd.	**Pertli pääw**	Kallid
25 Neljap.	Ludwik	
26 Rede	Irenäus	sojad
27 Laup.	Kebhard	☾ 0,46′ p. l.

Preſtriſt ja lewitiſt. Luk. 10, 23—37.

28 Pühhap.	**13 P. p. 3a. J. P.**	
29 Esmasp.	**Joann. hukk.**	ilmad.
30 Teisip.	Benjamin	
31 Kesknäd.	Rebekka	

14mal ſelle ku päwal töuſeb päike 3 werendit pärraſt kello 4, ja lähheb loja üks werend pärraſt kello 7. Pääw on pikk 14 ja üks pool, agga ö 9 ja üks pool tundi.

1 Neljap.	Egidius	
2 Rede	Lisa	Tuulne
3 Laup.	Reinard	● 7,48′ e. l.

Kümnest piddali-többiseſt. Luk. 17, 11—19.

4 Pühhap.	**14 P. p. 3 a. J. P.**	ilm.
5 Esmasp.	Moſes	
6 Teiſip.	Magnus	
7 Keſknäd.	Regina	Wihma.
8 Neljap.	**Mar. ſündmin.**	
9 Rede	Pruno	Heitlik.
10 Laup.	**Pöri pääw**	☽ 1,3′ e. l.

Mammonaſt. Matt. 6, 24—34.

11 Pühhap.	**15 P. p. 3 a. J. P.**	
12 Esmasp.	Sirus	Mönned
13 Teiſip.	Amatus	ſojad
14 Keſknäd.	**† üllendamine**	
15 Neljap.	Nikodemus	päwad.
16 Rede	Leontina	
17 Laup.	Joſepina	

Naini-liñna ſurnuſt. Luk. 7, 11—17.

18 Pühhap.	**16 P. p. 3 a. J. P.**	☽ 3,19′ e. l.
19 Esmasp.	Werner	Willud
20 Teiſip.	Wausta	
21 Keſknäd.	**Matteuſe p.**	ja
22 Neljap.	Morits	
23 Rede	Oſea	niisked
24 Laup.	**Joann. ſam.**	

Wee-többiseſt. Luk. 14, 1—11.

25 Pühhap.	**17 P. p. 3 a. J. P.**	ilmad.
26 Esmasp.	Harald	☾ 0,43′ e. l.
27 Teiſip.	Adolw	Tuult
28 Keſknäd.	Wentſel	ja
29 Neljap.	**Mihkli pääw**	wihma.
30 Rede	Hironimus	

11mal ſelle ku päwal töuſeb päike kello 6, ja lähheb loja kello 6. Pääw on pikk 12, ja ö ka 12 tundi.

1Laup.	Wolmar	Wihmased
	Suremast käsfust. Matt. 22, 34—46.	
2Pühhap.	**18P.p.3a.J.P.**	● 4,17′ p.l.
	Leikuse Pühha	
3Esmasp.	Jairus	ja
4Teisip.	Prants	külmad
5Kesknäd.	Wides	
6Neljap.	Luisa	päwad.
7Rede	Malo	
8Laup.	Tomasia	Tuult
	Alwatud innimesest. Matt. 9, 1—8.	
9Pühhap.	**19P.p.3a.J.P.**	☽ 3,50′ p.l.
10Esmasp.	Mai	ja
11Teisip.	Purkard	wihma.
12Kesknäd.	Walwriid	
13Neljap.	Teresia	
14Rede	Kalikstus	Külmad
15Laup.	Heddo	ilmad.
	Pulma ridest. Matt. 22, 1—14.	
16Pühhap.	**20P.p.3a.J.P.**	

17Esmasp.	Leonhard	☺ 8,28′ p.l.
18Teisip.	**Lukase pääw**	Wihma
19Kesknäd.	Lutsius	ja
20Neljap.	Welitsius	lumme-
21Rede	Ursel	tuisko.
22Laup.	Kordula	
	Kunningamehhe poiast. Joann. 4, 47—54.	
23Pühhap.	**21P.p.3a.J.P.**	Tuulsed,
	Lutteruse öige usso üllesw. P.	
24Esmasp.	Salome	
25Teisip.	Krispin	☾ 10,56′ e.l.
26Kesknäd.	Amandus	külmad
27Neljap.	Kapitolin	
28Rede	**Simon Judas**	ja
29Laup.	Engelbreht	wihmased
	Kawwalast fullaest. Matt. 18, 23—35.	
30Pühhap.	**22P.p.3a.J.P.**	päwad.
31Esmasp.	Wolwgang	

16mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 8, ja lähheb loja kello pool 6. Pääw on pikk 9, ó 15 tundi.

1	Teisip.	**Pühhade p.**	● 2,15′e.l.
2	Kesknäd.	**Hingede pääw**	Tuult,
3	Neljap.	Kotlieb	külma
4	Rede	Ot	ja
5	Laup.	Plandina	lumme-

Kohto-rahhast. Matt. 22, 15—22.

6	Pühhap.	**23 P. p. 3a. J. P.**	
7	Esmasp.	Paltaser	tuisko.
8	Teisip.	Klaas	☽ 10,32′e.l.
9	Kesknäd.	Joobst	Willud
10	Neljap.	**Martin Lutter**	päwad.
11	Rede	**Martin Piisk.**	
12	Laup.	Jonas	Wihma

Jairi tütrest. Matt. 9, 18—26.

13	Pühhap.	**24 P. p. 3a. J. P.**	ja
14	Esmasp.	Predrik	lumme-
15	Teisip.	Leopold	tuisko.
16	Kesknäd.	Ottomar	☺ 1,16′p.l.
17	Neljap.	Alweus	

18	Rede	Esra	Tuult
19	Laup.	Liisbet	ja

Wiimsest kohto päwast. Matt. 24, 15—28.

20	Pühhap.	**25 P. p. 3a. J. P.**	

Surnute mällestuse Pühha

21	Esmasp.	**Mar. ohwerd.**	pehmet
22	Teisip.	Sesilia	külma.
23	Kesknäd.	Klement	☾ 7,39′p.l.
24	Neljap.	Josias	
25	Rede	**Kadrina pääw**	Heitlik.
26	Laup.	Konrad	Lumme-

Kristusse sisse-sõitmisest. Matt. 21, 1—9.

27	Pühhap.	**1 Krist. tull. P.**	saddo
28	Esmasp.	Künter	ja
29	Teisip.	Ewert	külma.
30	Kesknäd.	**Andrese pääw**	● 2,26′p.l.

9mal selle ku päwal tõuseb päike kello pool 9, ja lähheb loja kello pool 4. Pääw on pikk 7, ö 17 tundi.

1 Neljap.	Arend	
2 Rede	Kandidus	Pehmed
3 Laup.	Jula	ja

Tähhed enne wimist pâwa. Luk. 21, 25—36.

4 Pühhap.	**2 Krist. tull. P.**	
5 Esmasp.	Sabina	uddused
6 Teisip.	**Riggola pääw**	
7 Kesknäd.	Antonia	ilmad.
8 Neljap.	**Mar. sam.**	☽ 7,49′ e. l.
9 Rede	**Lühhem pääw**	
10 Laup.	Judit	Külma

Joannes wangi-tornis. Matt. 11, 2—10.

11 Pühhap.	**3 Krist. tull. P.**	ja
12 Esmasp.	Ottilia	lund.
13 Teisip.	Luutsia	
14 Kesknäd.	Nikasius	Tuult
15 Neljap.	Johanna	ja
16 Rede	Albina	☺ 4,56′ e. l.
17 Laup.	Ignaatsius	lumme=

Joannese tunnistuseſt. Joann. 1, 19—28.

18 Pühhap.	**4 Krist. tull. P.**	ſaddo.
19 Esmasp.	Lot	
20 Teisip.	Abraam	Heitlik.
21 Kesknäd.	**Toma pääw**	
22 Neljap.	Peata	Lund.
23 Rede	Tagobert	☾ 3, 33 e. l.
24 Laup.	Adam, Ewa	

Kristusse ſündimiseſt. Luk. 2, 1—14.

25 Pühhap.	**1 Jõulo P.**	Selged
26 Esmasp.	**2 Pühha**	külmad
27 Teisip.	**3 Pühha**	pâwad.
28 Kesknäd.	**Süta Laste p.**	
29 Neljap.	Noa	Kange
30 Rede	Tawet	● 5, 6′ e. l.
31 Laup.	Silwester	külm.

10mal ſelle ku pâwal tõuſeb pâike úks werend pârraſt kello 9, ja lâhheb loja 3 werendit pârraſt kello 2. Pââw on pitk 5 ja úks pool tundi, ô 18 ja úks pool tundi.

Aasta muutmiſed.

Kewwade hakkab 8. Paasto-ku päwal, kello 10, 37 minuti e. l. Siis on pääw ja ö ühhe pitkuſed.

Sui hakkab 8. Jani-ku päwal, kello 9, 14 minuti p. l. Siis on meil keigepitkem pääw.

Süggiſe hakkab 10. Mihkli-ku päwal, kello 9, 25 min. p. l. Siis on jälle pääw ja ö ühhe pitkuſed.

Talwe hakkab 9. Jõulo-ku päwal, kello 3, 14 minuti p. l. Siis on meil keigelühhem pääw.

Päwa- ja Ku-warjutamiſed.

Sel 1860 aastas on kaks Päwa- ja kaks Ku-warjutamiſt.

Eſſimene on üks meie maal näggemata Päwa-warjutamine 11. Neäri-ku päwal.

Teine on üks meie maal nähtaw Ku-warjutamine 26. Neäri-ku päwal, hakkab enne lõunat kello 2, 41 min, lõppeb kello 5, 35 min.

Kolmas on üks meie maal nähtaw Päwa-warjutamine 6. Heina-ku päwal, hakkab kello 3, 31 min. pärraſt lõunat, lõppeb kello 5, 17 min.

Neljas on üks meie maal näggemata Ku-warjutamine 20. Heina-ku päwal.

Wennema Üllemawallitſeja ſuggufelts.

Alekſander Teine Nikolajewits, Keiſer ja keige Wennerigi wallitſeja, ka Sleswik-Holſteini wallitſeja Würſt; ſündinud 1818, Jürri-ku 17. päwal.

Maria Alekſandrowna, Keiſri Praua, Heſſeni Printſes; ſündinud 1824, Heina-ku 27. p.

Nende lapſed:

Nikolai Alekſandrowits, Rigi pärria, Tſeſarewits ja Suurwürſt; ſündinud 1843, Mihkli-ku 8. päwal.

Alekſander Alekſandrowits, Suurwürſt; ſündinud 1845, Küünla-ku 26. päwal.

Wladimir Alekſandrowits, Suurwürſt; ſündinud 1847, Jürri-ku 10. päwal.

Alekſei Alekſandrowits, Suurwürſt; ſündinud 1850, Neäri-ku 2. päwal.

Sergei Alekſandrowits, Suurwürſt; ſündinud 1857, Jürri-ku 29. päwal.

Maria Alekſandrowna, Suurwürſti Printſes; ſündinud 1853, Wina-ku 5. päwal.

Aleksandra Weodorowna, Preisi Printses; sündinud 1798, Heina-ku 1. p. Önsa Keisri Nikolai Esimese Lesk.

Temma teised lapsed:

Konstantin Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1827, Mihkli-ku 9. päwal, ja temma Praua on:

Aleksandra Josepowna, Saksen-Altenburgi Printses; sündinud 1830, Jani-ku 26. päwal.

Nende lapsed:

Nikolai Konstantinowits, Suurwürst; sündinud 1850, Küünla-ku 2. päwal.

Olga Konstantinowna, Suurwürsti Printses; sündinud 1851, Leikuse-ku 22. p.

Wera Konstantinowna, Suurwürsti Printses; sündinud 1854, Küünla-ku 4. p.

Konstantin Konstantinowits, Suurwürst; sündinud 1858, Leikuse-ku 10. p.

Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1831, Heina-ku 27. p., ja temma Praua on:

Aleksandra Petrowna, Holstein-Oldenburgi Printses; sündinud 1838, Meio-ku 21. päwal.

Nende Poeg:

Nikolai Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1856, Talwe-ku 6. päwal.

Mihail Nikolajewits, Suurwürst; sündinud 1832, Wina-ku 13. päwal, ja temma Praua on:

Olga Weodorowna, Padeni Printses; sündinud 1839, Mihkli-ku 8. päwal.

Nende Poeg:

Nikolai Mihailowits, Suurwürst; sündinud 1859, Jürri-ku 14. päwal.

Maria Nikolajewna, Suurwürsti Printses; sündinud 1819, Leikuse-ku 6. p. Laulatud önsa Keiserliko Printsi Maksimilian Leugtenbergi prauaks.

Temma lapsed:

Nikolai Maksimilianowits, Prints; sündinud 1843, Heina-ku 23. päwal.

Eugen Maksimilianowits, Prints; sündinud 1847, Neäri-ku 27. päwal.

Sergei Maksimilianowits, Prints; sündinud 1849, Jõulo-ku 8. päwal.

Georg Maksimilianowits, Prints; sündinud 1852, Küünla-ku 17. päwal.

Maria Maksimilianowna, Printses; sündinud 1841, Wina-ku 4. päwal.

Eugenia Maksimilianowna, Printses; sündinud 1845, Paasto-ku 20. päwal.

Olga Nikolajewna, Suurwürsti Printses; sündinud 1822, Leikuse-ku 30. päwal. Laulatud Wirtembergi Rigi pärria Karel Wriidrik Aleksandri prauaks.

Helena Pawlowna, Wirtembergi Printses; önsa Suurwürsti Mihail Pawlowitsi Lesk; sündinud 1806, Jõulo-ku 28. päwal.

Nende tuttawad:

Katarina Mihailowna, Suurwürsti Printses; sündinud 1827 Leikuse-ku 16. päwal. Laulatud Meklenburg-Strelitsi-ma kunningliko Printsi Georg Augusti Ernst Adolw Karel Ludwigi prauaks.

Anna Pawlowna, Suurwürsti Printses, önsa Keisri õdde; sündinud 1795 Neäri-ku 7. p. Laulatud Hollandi-ma önsa Kunninga Wilhelmi II. prauaks.

Kronopühhad, mis ue kirriko seäduse järrele ka Ma kirrikutes tullewad piddada:

1. Küünla-ku 19mal päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi wallitsuse hakkatuse pääw.
2. Jürri-ku 17mal päwal. Meie sure Keisri Herra ja keige Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi sündimise pääw.
3. Jürri-ku 23mal päwal. Meie önsa Keisri Nikolai Pawlowitsi lesse Praua Aleksandra Weodorowna nimme pääw.
4. Heina-ku 1sel päwal. Meie önsa Keisri Nikolai Pawlowitsi lesse Praua, Aleksandra Weodorowna sündimise pääw.
5. Heina-ku 22sel päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna nimme pääw.
6. Heina-ku 27mal päwal. Meie sure Keisri Praua Maria Aleksandrowna sündimise pääw.
7. Leikuse-ku 26mal päwal. Meie sure Keisri Herra Aleksander Nikolajewitsi ja Temma Abbikasa kronimise pääw.

8. Leikuse-ku 30mal päwal. Meie sure Keisri Herra ja keige Wennerigi Wallitseja Aleksander Nikolajewitsi nimme pääw.
9. Mihkli-ku 8mal päwal. Tsesarewitsi Surewürsti Nikolai Aleksandrowitsi Wennerigi aujärje pärris pärria, sündimise pääw.
10. Jõulo-ku 6mal päwal. Tsesarewitsi Surewürsti Nikolai Aleksandrowitsi Wennerigi aujärje pärris-pärria, nimme pääw.

Needsinnatsed Kronopühhad petakse nenda kui Paasto jutluse päwad.

Hooste-, weiste- ja kauba-ladad.

1. Eesti-ma Kubbermangus.

Tallinnas: 1) Jani-ku 20mast päwast ku otsani Saksa laat. 2) Jani-ku 27mast päwast nädala lähhi willa-laat. 3) Mihkli-ku 26mal, 27mal ja 28mal päwal weiste-laat.

Rakwere-linnas: 1) Neäri-ku 27mal ja 28mal p. 2) Jani-ku 16mal ja 17mal p. 3) Mihkli päwal.

Paide-linnas: 1) Küünla-ku 3mal päwal. 2) Jani-ku 25mal päwal. 3) Mihkli-ku 10mal ja 11mal päwal. 4) Talwe-ku 8mal ja 9mal päwal.

Haapsalo-linnas: 1) Neäri-ku 10mal ja 11mal päwal. 2) Mihkli-ku 14mal ja 15mal päwal.

Paldiski-linnas: 1) Küünla-ku 2sel ja 3mal päwal. 2) Mihkli-ku 21mal ja 22mal päwal.

Lihhola-linnas: 1) Esmaspäwal enne Wastla päwa. 2) Mihkli-ku 24mal päwal.

Raplas: 1) kolmandamal redel pärrast Neäri päwa. 2) essimesel redel pärrast Mihkli päwa.

Keblastes: 1) Neäri-ku 26mal ja 27mal päwal. 2) Mihkli-päwal ja kaks päwa se järrele.

Merjama kirriko jures: kolmandamal Kristusse tullemise Pühhal.

Orkital: Neäri-ku 7mal ja 8mal päwal.

Kolloweres: Neäri-ku 17mal ja 18mal päwal, ja Wina-ku 4mal ja 5mal päwal.

Jõhwis: Mihkli-ku 24mal ja 25mal päwal.

Keila kirriko jures: Mihkli p. ja kaks päwa se järrele.

Jõelehtmes: näddal pärrast Mihkli päwa.

Uemõisas, Haggeri kihhelkonnas, Kuiwajõe kõrtsi jures: Mihkli-ku 14mal, 15mal ja 16mal p.

Kiwwi-Wiggalas: Talwe-ku 15mal ja 16mal päwal linna-laat.

☞ Kubbermango kohto kässo järrele ei olle lubba, ei laupäwal egga pühhapäwal lata piddada, waid, kui nenda juhtub, peab sedda teise näddala essimesel argipäwal petama.

2. Lihwlandi=ma Kubbermangus.

Tarto=liñnas: 1) Kolme kunninga ſuur Saksa laat. 2) Peetri= 3) Maria ſündimiſe= ning 4) Mihkli=päwal.

Perno=liñnas: 1) Heina=ku 20maſt päwaſt 3 näddalat Saksa laat. 2) Esmaspääw ning Teiſipääw enne Mihkli=päwa. 3) Esmas=pääw ning Teiſipääw pärraſt 3mat Kris=tusſe tullemiſe pühha.

Willandi=liñnas: 1) Kûûnla=ku 2ſel päwal ûks ſuur Saksa laat, 8 päwa. 2) Jani päwal, 3 päwa, ning 3) 24mal ja 25mal Mihkli=ku päwal.

Kurreſare=liñnas: 1) 12mal Kûûnla=ku päwal ûks ſuur Saksa laat, 12 päwa. 2) 15mal, 16mal ja 17mal Mihkli=ku päwal.

Werro=liñnas: 1) Jani päwal. 2) 24mal Mihkli=ku päwal. 3) Ûks ſuur Saksa laat, mis 8 päwa petakſe 22ſeſt Kûûnla=ku päwaſt. 4) 10mal ja 11mal Talwe=ku päwal.

Walka=liñnas: 1) 12mal Jani=ku päwal. 2) 10mal Leikuſe=ku ja 3) 29mal Mihkli=ku päwal.

Kaſtnas: 8mal Mihkli=ku päwal.

Audrus: 1) Rede enne Waſtla päwa. 2) 18mal Mihkli=ku päwal.

Pôltſama=môiſas: 17mal Mihkli=ku päwal.

Luſtiwere=môiſas: 15mal Wina=ku päwal.

Pôrawere=môiſas: 13mal Mihkli=ku päwal.

Kaanſo=môiſas: 30mal Leikuſe=ku päwal.

Korti=môiſas, liggi Walka=liñna: 15mal Mihkli=ku päwal.

Rappina=môiſas: 4mal ja 5mal Mihkli=ku päwal.

Weski=môiſas, Kambia kihhelkonnas: 15mal ja 16mal Wina=ku päwal.

Oldre=môiſas, Helme kihhelkonnas: 10mal Mihkli=ku päwal.

Helme=môiſas: 15mal Leikuſe=ku päwal.

Tarwaste=môiſas: 1) 29mal Jani=ku päwal. 2) 6mal Wina=ku päwal.

Wendro=môiſas: 20mal ja 21mal Mihkli=ku päwal.

Narwa=liñnas: 1) Kûûnla=ku 6mal päwal, 4 päwa. 2) Mihkli=ku 20mal päwal, 4 päwa.

Luggemisſed.

Ärra ſada meid mitte kiuſatusſe ſisſe!

Seſinnane Jssa meie kues palwe on wägga tähhelepannemisſe wäärt. Igga innimenne wöib ſedda enneſe jures ſadda kord päwas palluda ja ſe polle mitte liig. Ja kui ſa ka kloostrisſe lähhäd, ſiiski leiab kiuſaja ſind ſealt, otſego Kristuſt körbeſt. Sepärraſt walwa ja pallu, et ſa mitte kiuſatusſe ſisſe ei lange; waim on kül walmis, agga lihha on nödder (Matt. 26, 41). Kui pörgo kohhe hakkatusſes omma ukſed laiale lahti teeks ja tulle ja weewli ſuitſo wälja aiaks: kül monni ſiis kartusſe pärraſt ſeält ärrajookſeks ja kurrati kawwalusſe eeſt

end hoiaks. Agga ni kui hinge waenlane ennaſt monnikord walgusſe inglikski teeb, nenda näitab pörgo esſiteks ei muud ollewad kui illus trahter; agga ſe känna tubbaka hais, mis ſealt wälja tulleb, ſaab pea weewli haiſuks. Kes peaks ſedda uskuma, et pörgo monnikord pibo ſees pölleb, ja et kurrat pibo warre ſisſe läinud? Ja ſiiski on luggu nenda.

Ma tahhan teile üht töeste ſündinud asja juttustada, kuſt nähha ſate, kuidas waenlane üht noort meeſt omma wörgo ſisſe ſai, nenda kui ömblikud kärbſede ümber kawwalaste wörko tewad ja neid wimaks tapwad. Sate kohhe kurja kiuſajat peaſt jallatallaſt ſadik tunda. Oh et möistakſite weel öigel aial ennaſt temma kawwalusſe eeſt hoida!

Andres olli kingiſeppa meiſtri jures tööl. Töödoskas ta kül tehha, agga palweſt ei holinud temma ühtegi. Pühhapäwal ta armastas ennam teiſte noorte ſel-

lidega pilkjatte kildas istuda, kui kirriko minna. Ja missuggune se meister on, kedda tenitakse, nisuggune on ka se palk. Kes kurratit tenib, sellel murrab kurrat wimaks kaela. Jummal ei woi ilmas kurjaga kiusatud sada, egga kiusa keddagit kurjaste. Sest se, kes innimessi omma näo järrel on lonud, ei rikku neid mitte ni hirmsaste ärra.

Onne neil noortel hingedel, kennel jummalakartlikkud perremehhed on, kes neid karristusse ja seadusse al piddawad enne kui wägga hiljaks jääb. Kunningas Salomon ütleb: Ärra hoia witsa mitte körwal, kui so laps kurja teinud. Sel assemel sünniks ka leiwa wannemattel öölda: Ärra hoia mitte pannalrihma körwal, kui so öppipois kurja teinud. Ja Salomon olli wist tark mees, kes ka teadis, mis ta räkis. Jummala sanna ühhelt poolt prukida ja Jummala käsko ja karristust teiselt poolt, se on töeste kassolik; sest eks Apostel Paulus ei maenitse

(Ewes. 6, 4): Teie issad, ärge ärritage mitte omma lapsi wihhale, waid kaswatage neid karristamisses ja Issanda maenitsemisses. Kui agga leiwa wannemad liig pehmed ja nödrad on ja nori innimessi mitte ei juhhata koli ja kirriko minnema, waid neile lubba andwad, körtso minna ja seal omma aega kurjaste wita —: siis sünniwad nisuggused asjad, kuidas ma üht teile praego kirja pannen, mis pibo ja körtsoga hakkab ja wargusse ning wangihonega löppeb.

Se olli Jani-päwa aial. Lilled öitsesid kännaste ja linnud laulsid röömsaste, ühhe oksa pealt teise peale hüppades. Andres tahtis pühhapäwa koli minna, mis linnades öhto aial ammetmeeste poistele petakse, kus öppiwad Jummala sanna luggema, laulma, kirjotama ja muid tarwilisi asjo. Teine kingiseppa pois, Hans nimmi, tulli temma wasto ja küssis ta käest: „Kuhho sa lähhäd?“

Andres wastas: „Ma lähhän pühhapäwa koli.“

Hans: „Mis teie seal öppite?“

Andres: „Kirjotama, rehkendama, keigeennamiste Jummala sanna Piibli ja laulo ramatust.“

Hans: „Eks teie sedda küllalt ei kule kirrikutes? Sel assemel lähhän minna parreminne körtso. Kas sa ka tubbakast pölletad?“

Andres: „Kül ma pölletakssin, agga mul ep olle tubbakast.“

Hans: „Ja wist ka mitte pipo? — Mul on kaks. Wötta üht ja toppi sedda enneſele. Waat, siin on tubbakas.“ —

Naad ollid jo tük maad eddasi läinud ja linna wärrawatte liggi tulnud. „Eks sa ei jätta tänna pühhapäwa koli minnemata,“ hakkas kiusaja, „ja meie lähhäme siit leppiko körtso?“ Andres olli weel kahhewahhel. Kui kiusaja sedda märkas, wöttis ta tuld, ma ei tea kas tikkudega woi pörgust, ja panni essiteks omma, pärrast Andresse pipo pöllema. Kui Andres tubbaka haiso tundis, siis tombas temma sedda sure himmoga omma ninnasse.

„Se on känna tubbakas! kust sa sedda saad?“ küssis Andres.

„Wata,“ ütles Hans, kes kange himmoga pipo tombas, — „ma tahhan sulle sedda öölda, agga sa ei pea sedda ühhelegi räkima, sest et ma siis pahhanduſt ja kahjo saan.“

Andres lubbas temmal sedda, ja andis temmal se peale kät.

Andres panni neid sanno, mis ta temmale sallaja ütles holega tähhele ja tombas sure himmoga pipo; kurrat agga sosſistas temma körwo: „Andres, nenda wöid sa ka tehha.“ Andres ei tunnud kurrati lingo ja olli ni rummal, et ta selle nousse heitis. Teisel pühhapäwal olli temma tubbaka kot nisamma täis, kui Hansulge. Piibli ramatut ta ei wötnud ennam kätte ja pühhapäwa koli ei läinud ta ka ennam mitte. Kaupmees, kelle käest ta ostis, panni sedda

immeks, kuſt kingiſeppa pois ni paljo rahha tubbaka tarwis ſaab.

Andres hakkas nüüd ka kaarta mängima. Kord kautas temma ni paljo rahha, et ta meistri järrelt ued tallad warrastas. Nende eeſt ostis ta enneſele tubbakaſt ja makſis ommad wõllad.

Sel aial, kui meister jo mitmeſt asjuſt olli ärratunnud, et Andresſel pitkad näppud ollid, juhtus ka ſe, et meistri õdde, kes kaua aega olli tenimas olnud, omma wenna jure woõraks tulli. Kurrat, kes waeſt kingiſeppa poiſi hopis omma wõimuſſe ſiſſe tahtis ſada, kiuſas tedda nüüd weel rängeminne. Meistri õdde olli omma kasti ſelleſamma põningo nurka pannud, kus Andres maggas. Kasti ſees agga ollid 50 rubla hõbbedat, mis palle higgi ſees ollid tenitud. Uhhel hommikul, kui Andres üllestouſis, ütles kiuſaja temma wasto: „Andres, eks ſa ei tahha teada ſada, mis kasti ſees on?“ Andresſele tulli kurri himmo peale. Need 50 rubla

tükki, mis meistri õdde mitme aasta aial enneſele olli korjanud, hiilgaſid temma ſilmi. Andres wärriſes, kas ahhastuſſe woi rõmo pärraſt, kui ſa ſedda pettiſt mammonat näggi. Mis muud, kui ta pistis rahha omma kotti, ja mõtles iſſienneſes: „Nüüd peab mul üks rõmus pühhapääw tullema.“

Hinge waenlane kinnitas tedda ſelle mõtte ſees ja andis temmale weel pealege nou, mitte ükspäinis pipo tommata ja kaarta lüa, waid ka õllut ja wina jua, tantſida ja pillardi mängida. Jubba ſe mõtte, keik ſedda rõmo ja lusti piddada, teggi tedda otſego joobnuks.

Andreſſe ſõbradel ei olnud ſe kül mitte woõras aſſi, et temmal ikka paljo rahha olli, agga ſe kord ei teadnud ükski, mis ſeſt ſureſt rahha warrandusſeſt mõttelda, mis temmal nüüd olli, ja kuſt ta ſedda olli ſanud. Trahteris laskis ta nüüd wiolit mängida, hakkas tüddrukutega tantſima, kõllistas omma rahha taskuid, kisſendas ja

möllas wässind peaga, söimas omma söbro, kes ei wöinud ühtegi rahha mängiattele anda ja toutas wandega, et ta tullewal pühhapäwal keik pühhapäwa koli poisid tahtis ennese jure trahteris woöraks palluda.

Agga näddal on pitk, ja Jummala kässi ep olle ni lühhike, et ta mitte kässo ülleastujat ei peaks kinni wötma. Enne kui pühhapääw jälle kätte joudis, läks meistri ödde kohtusse ja kaewas Andresse peale, et ta temma rahha olli warrastanud. Kohhus katsus sedda asja läbbi ja keik tunnistussed teggid sedda selgeks, et mu ükski, kui Andres se warras olnud. — Ta sai wangi honesse kinni pandud ja ei sanud täis werend aasta seal muud middagi kui kuiwa leiba ja wet ja peale sedda hea nahha täis witso.

Sepärrast, et ta agga weel noor ja alles lerimatta olli, peasis ta se kord suremast nuhtlussest, ja tedda woeti jälle omma ammetisse, et ta wöis omma poisi aastad wälja öppida ja selliks sada. Ta olli kingiseppa

meistri jures tööl, agga se wanna eksitaja meister, kes tedda keige kurja peale jo enne olli öppetanud, se kiusaja waim ei lasknud tedda mitte lahti. Waewalt ollid kaks aastad möda läinud ja Andrest todi ühhe warrastud härja pärrast ahhelattes kohto.

Wata, nenda hakkas kurrat pissokesse asjaga peale; sepärrast hoia ennast ka keigewähhema patto eest, sest meie näme, et wähhäm pat ikka aeg aialt suremat sünnitas. Essiteks se warrastud tubbaka rahha, pärrast need tallad, mis Andres körtsis ärramängis, kunni wiekümne höbberubla ja warrastud härjast sadik.

Tössi on: kammeel ei woi nöala silmast läbbi miñna; agga kurrat woib ka seddagi tehha ja pibo suitsoga warrest läbbi minnes poisi süddant ärrarikkuda. Sepärrast on tarwis ikka palluda: Ärra sada meid mitte kiusatusse sisse!

Tähhendamisse sanna.

Merre sees olli weike illus saar. Iggal aastal sai üks innimenne, kes laewa peal olli hukka läinud, merre seest allasti selle sare peale wissatud, agga sare rahwast sure römoga wastowoetud. Naad teggid tedda kohhe kunningaks ja heitsid keik selle sare wallitsust ja warra temma alla, nenda et temmal ei ühhestgi asjast puudust olnud, waid et ta röömsaste ja ilma murreta wöis ellada, otsego Adam enne patto langmist Edeni rohho aedas.

Agga sare peal olli ka üks üsna wanna, ellatand mees; se tulli iggakord kohhe, kui uus kunningas sare peale olli tulnud, temma jure ja ütles temmale: „Armas kun„ningas! Sinno au ja röövm siin sare peal „ei kesta kaueminne kui aasta. On se „möda läinud, siis tulleb jälle teine kunnin„gas ja sinno käest woetakse wallitsust ärra. „Sind pannakse siis so iggapäwaste riettega

„ehhitud ühhe weikesse padi peale ja wiakse „kindla Ma ranna jure. Se Ma on tühhi „ja kolle ja polle sul seal ei maia egga „leiba. Sepärrast annan sulle hea nou: „Et sa nüüd alles kunninglikko wäe ja wal„litsusse sees olled, siis korja ennesele keik„sugguséd warrandusséd, mis meil siin on, „ja wötta neid ennesega kasa, kui sa senna „pead minnema; ehhita ennesele seal maia, „te ennesele pöldo, et sul toito ja maia on, „kui sa ommast kunningrigist lahti saad.“

Selle tähhendamisse selletus on sesinnane: Saar on meie Ma. Se, kelle laew on hukka läinud, on igga innimenne. Ta tulleb allasti ilmale ja on siiski pühha ristmisse saakramendi läbbi üks kunningas Ma peal. Kindel Ma on taewas. Tühhi padike tähhendab pusärki; warrandustega täidetud paat on uus südda, mis uskus taewas ellab, seal ennesel maia ehhitab ja waimo peale külwab. Tühhi ja kolle agga on taewas iggaühhel, kes mitte uskus en-

naſt ſenna wasto walmistand ja kelle ſüdda kowwaste mailma külges on kinni olnud.

Surem hulk neiſt kunningaiſt ei pannud wanna mehhe ſanna mikski. Nemmad ellaſid ſe ühhe aasta iggapääw röömſaste ja ei noudnud muud kui omma lihha ellitamiſt. Kui aasta ümber olli, piddid nemmad kindla Ma peale minnema ja ſeal ſures waeſusſes ja önnetusſes ellama.

Üks agga kulis wanna mehhe ſanna. Jubba warsti pärraſt ſedda, et ta ſare peale olli tulnud, hakkas ta ſealt kindla Ma peale ennesele maia ehhitama ja pöldo harrima. Römoga otis temma ſe tunni järrel, mil ta ommaſt kunningrigiſt ja mitmeſt murreſt piddi lahti ſama ja kindla Ma peale minnema; kui aeg kätte joudis, jättis ta ſare Jummalaga ja ſoudis tühja padi peal kindla male. Seal olli temmal uus, hea asſe ja ta unnustas pea omma endiſe kunninglikko au ärra, ja ellas rahho ja römo ſees.

— Kellel körwad on kuulda, ſe kuulgo, ja tehko nenda, kui ſe üks teggi!

Sellele, kes ſinuoga tahhab kohhut käia ja ſinuo kue wõtta, jätta ka wammus.

Matt. Ewang. 5, 40.

Se ſündis kord, et ühhe öppetaja ſullane ilma teadmisſeta ja tahtmisſeta ühhe koggodusſe liikme pöldo — omma öppetaja pöllo aſſemel — kündis, mis ſellega körwo olli ja kelle peale härjapea ſeemned ollid külwatud. Se läbbi läks tallopoia lotus, ſelle pöllo pealt heina ſada, tühjaks. Ta pahhandas ennaſt ſelle ülle ja et ta kül joukas perremees olli, piddas ta ſiiski nou, öppetaja peale kohtus kaewada. Öppetaja teadis kül, et temma ſedda kahjo, mis ta ſullane nabrile olli teinud, piddi taſſuma

agga ei uskunud mitte, et tallopoeg selle asja pärrast, mis üsna koggematta ja sullase rummalusse läbbi olli sündinud, piddi kaewama minnema, waid lotis, et ta teist wisi temmaga wõttaks leppida.

Monne aia pärrast todi õppetaja kätte kirri, mis läbbi tedda Joulo näddala laupäwal kohto ette kutsuti. Rikkas mees, kes mammonat ennam armastas, kui Jummala riki ja temma õigust, ei mõelnud polegi se peale, kui raske se õppetajal piddi ollema, ühhel laupäwal ja pealegi kallil Joulo näddalal kohto tuppa minna. Kirja sees agga olli üllespandud, et tallopoeg 20 rubla hõbbedat õppetaja käest omma kahjo eest noudis. Kui õppetaja sedda lugges — panni temma sedda kül immeks ja kiusaja astus temma jure ja ütles temmale: „Minne „sinna mehhe wasto kohtusse, sest mis temma „so käest nouab, on üllekohhus. Sinna „olled jo ilmasüta ja et sullane süallune on, „siis langeb temma kohto alla.“ Kiusaja wõt-

tis ka Jummala sanna abbiks ja ütles ta südames: „Eks Paulus, Issanda Apostel, ka „ei noudnud Roma Keisri kohhut, kui „Juda-rahwas temma peale kaewasid? Eks „Jesus issi ei seisnud kohtowannematte ees? „— Minne agga senna, küllab sa leiad „omma õigust.“

Õppetaja mõtted said seggaseks, agga, Jummal olgo tännatud, — ürrikesseks aiaks. Wea ta wõis õhkada: „Sa waene, waene mees!“ — Pühhapäwa wasta ta piddi ennast walmistama; Piibli ramat olli laua peal lahti. „Sa wõiksid kül nou anda, armas, kallis Jummala sanna,“ mõtles temma ja löi 1 Korint. ram. 6ma peatükki ülles ja lugges sealt seest. Agga weel ei sanud temma südda mitte rahho, sest seal on õppetud, mis wend omma wenna wasto Issandas peab teggema. Siis löi ta Matteusse Ewangeliummi wiendama peatükki ülles ja lugges neljakümnemast salmist sadik, kus kirjotud on: „Sellele, kes sinnoga tah-

„hab kohhut käia ja sinno kue wötta, jätta ka wammus.“ Nago pöllew kirri seisis se salm temma silma ees. Ta tundis selgeste, et se salm temma kohta räkis, ja et sesinnane Issanda sanna temmale olli öölnud.

Ei piddand ta ennam nüüd nou lihha ja werrega, waid teggi omma kappi lukko lahti ja wöttis sealt sest wähhäst, mis temmal olli — 20 rubla höbbedat — ja läkkitas rahha omma sullasega rikka tallopoiale. Keik se suur murre olli nüüd temma süddame pealt lahkunud. Temma hing kitis ja tännas Issandat, kes olli kiusajat ta süddames ärrawöitnud ja Jummala kallis rahho olli jälle ta süddamesse taggasi pöörnud.

Sullane tulli taggasi wie rubla höbbedaga, mis mees ei olnud tahtnud wötta, sest et ta liig paljo olli küssinud. Öppetaja läkkitas neid taggasi nende sannadega: „Ilks „öige mees ei küssi ennam, kui öigus on; „ma ei tahha middagi sest rahhast taggasi

„sada.“ Jälle sai temma süddame tunnistus läbbi katsutud. Mees läkkitas witung taggasi ja assi olli selge. Mis iggapäwaseks elluks abbikasa ja lastele tarwis olli, se olli rikka mehhe kätte läinud. Agga Jummala sanna töutussed kinnitasid tedda ja temma ommaksed.

Ja Issand, kelle jures keik jah ning amen on, ja kes allati omma koggodusse keskel on, olli omma Waimo läbbi omma sanna ja tahtmist koggodusele ilmutand. Teisel päwal öhto hilja tullid kolm ausat koggodusse liget öppetaja jure, arwasid sedda, mis ta selle rikka mehhe wasto olli teinud, öigeks ja pannid silmapissarattega mitmede nimmel need 20 rubla höbb. laua peale nende sannadega: „Monned koggodusse „liikmed tahhawad öppetaja ammetit ja „temma tenistust aunstada ja tassuwad sega „need 20 rubla höbb. ärra.“ Öppetaja, temma abbikasa ja laste silmad hiilgasid römo pärrast. Ta ei wöinud sanno leida —

agga temma ſüdda kitis jälle Jſſandat, kes ni nähtawal wiſil omma ſanna ja tõutusſi olli kinnitand.

Seſinnane aſſi on meie trui Jummala ja Õnnisteggia kitusſeks, nenda kui ta tõeste on ſündinud, trükki pandud. Ta ſaab troostiks ollema keige waewatud ja koormatud hingedele nende kiuſatusſe aial — nenda kui ta ſelle koggodusſe auuks on, kus ta ſündind.

Tõeste: Jſſand on ustaw ja temma tõutusſed on jah ning amen (2 Korint. 1, 20).

Mis Jſſand wõttab ette,
Se peab ſündima,
Mis tahhab temma mõtte,
Peab korda minnema.

Sinna ei pea mitte warrastama!

Sweitſi-Ma küllas ellas jummalakartlik tallopoeg, kes Jſſandat armastas ja kedda Jſſand ka aialikko warraga olli õnnistanud. Leikus olli mõda ja temma ait ja põning wiljaga rohkeste täidetud.

Ühhel õhtul istus ta ukſe ees ja tombas pipo. Korraga astub temma naber ukſe ette ja ütleb: „Simmo aida põningil on warras, ma ollen reddelit ärratombanud, minne ſinna üllesſe, ſiis ſaad ſa warga kätte.“

„Se on kül immelik,“ ütles tallopoeg, agga ei wihhastand mitte, waid läks, lattern käes, ülles põningule. Seäl ſeiſis nüüd warras, ta palle olli ni walge kui kriit ja ei ſanud ſanna lauſuda. Kot täis wilja olli ta kõrwas, ſeſt praego olli ta tahtnud ſedda ärrawia. Tallopoeg terretas tedda lahkeste: „Terre õhtuſt, sõbber, kui-

das ſa ni hilja mulle woöraks tulnud? Eks ſa ei woinud warreminne tulla. Tulle agga minno järrel, ma ellan al."

Warras olli nago meleſt ärra ja tum otſekui kalla, agga ta piddi tallopoia järrel minnema, kes jo ele olli läinud ja jättis kotti ſeisma.

„Ei mitte," ütles tallopoeg, „ma pallun, wötta kotti enneſe kaſa."

Warras ei tahtnud mitte.

„Wötta kaſa," hüdis jälle tallopoeg, „egga ta polle minno pärralt."

„Se on teie omma," ütles warras ekkitades.

„Ei mitte," wastas tallopoeg, „ſe willi on Jummala pärralt, kes ſedda mulle laenuks on annud. Sa ei polle ſedda mitte minno, waid Jummala käeſt warrastanud. Sa tunned ommetigi ſeitsme käsko?"

Weel ikka panni warras wasto, agga ei aitand middagi, ta piddi kotti wötma ja

alla kandma. Wärriſedes tulli temma trepid alla ja astus tallopoia tuppa.

„Perrenaene! to rutto leiba, wöid ja öllud", hüdis tallopoeg, „meie olleme ühhe woöra ſanud." Naene tulli, terretas lahkeste, walmistas lauda ja panni need nimmetud road peale.

Agga woöral ei olnud mitte ſöma iſſo.

„Eks ſa ei hakka ſöma?" ütles perremees.

Agga woöras wangutas peaga, ſeſt kuidas olleks woinud ta ſutäie alla ſada? Kui mitte perremees ni lahke temma wasto ep olleks olnud! Wimaks hakkas ta ſöma ja toit mekkis temmale ſelle kohkumiſſe järrel parrem, kui ta iſſi olleks arwanud. Tallopoeg aias ka ni lahkeste temmaga jutto, kui ial ſöbber ſöbraga wöib räkida, küſſis ta naeſe ja laſte järrel ja kulis halleda ſüddamega, kui ta omma waeſusſeſt ja toidusſe murredeſt temmale räkis.

Kui ſaid ſönud, ſiis olleks woöras hea melega ni kaugel kui woimalik ſealt ärra

olnud, agga kuidas peäseda? Tallopoeg küssis: „Kas tahhad öseks mo jure jäda? Ques on jo pimme ja te on sant; sul peab hea asse walmistud sama. Agga, kui ehk tahhad ärraminna, siis woid ka minna."

Warras kostis: „Tahhaksin kül hea melega koio minna."

„Noh, kuidas tahhad — Jummalaga siis."

Warras sowis perremehhele head ööd ja tahtis sure ruttoga ärraminna, agga tallopoeg ütles: „Eks sa ei wötta kotti kasa? Egga se ei tohhi seie jäda."

Warras, kelle palle häbbi läbbi punnaseks löi, ei tahtnud kül koggoniste, agga tallopoeg ütles: „Ei paigast mitte! Se peab selle jure jäma, mis ütlesin. Sa olled sedda wilja warrastanud ja minna ei tahha sedda mitte taggasi wötta. Egga se warra, mis warrastud on, ei kossu mitte."

Kül warras pallus wasto, kül ta pallus andeks, kül ta töutas, ei ilmaski sedda ennam tehha — agga siin ei aitnud mid-

dagi. Tallopoeg ütles: „Mul polle middagi sulle andeks anda; katsu Jummalaga leppida, kedda sa olled pahhandanud. Temma ükspäinis wöib sulle sedda patto andeks anda."

Nenda piddi warras siis kottiga ärraminnema, ehk se temmal kül raske olli. Et se temmale nüüd ni paljo waewa teeks, ei olnud ta tunnud egga enne sedda mitte arwanud. Agga se mis ni raskeste röhhus, ei olnud mitte se kot wiljaga, ehk se kül ka raske koorm olli, waid se olli teine ränkus, mis temma süddame tunnistust waewas. Ta läks üsna ükši pimmedal ösel, agga süddame mötted kaebasid teine teise peale, et ta monnikord ehmatas, sest se näitas, nago olleks teine temma körwas, kes temmaga räkis. Ükš räkis ka temmaga, agga se ep olnud mitte innimenne, waid ellaw Jummal isse.

Teisel hommikul üsna warra kopputas kegi tallopoia ukse tagga. Ta teggi lahti ja se, kes ukse tagga seisis, olli se eilne söbber.

„Kust sa tulled? Mikspärrast ni warra?“ küssis tallopoeg.

„Mul ei polnud rahho; ma piddin teie jure tullema. Polle ma keigel ööl mitte silmad kinni sanud, ja mul on häbbi, et ma teie käest ollen warrastanud. Ei woi ma sedda ärramoista, kuidas sadanas mind nenda on petnud, et ma sedda patto ollen teinud? Andke mulle andeks ja unnustage sedda ärra.“

Tallopoeg olli tedda omma tuppa winud, istus ta jure mahha ja hakkas temmaga nüüd innimesse süddame kurjussest räkima ja sest, kuidas innimesse südda on kawwalam petma, kui mingisuggune mu assi ja kui suurt patto ta olli teinud. Ta öppetas tedda, kuidas pat innimest ni waeseks ja willetsaks teeb ja kuidas Jummala öige wihha ja iggawenne hukkatus tedda otab, kes pattust ei pöra. Ta löi Piibli ramato lahti ja lugges temmale need salmid ette, kus sees kirjotud on, et wargad ei pea mitte

Jummala riki pärrima; siis kulutas ta temmale meie kalli Önnisteggia Jesusse Kristusse nimme, kes on tulnud, pattused önsaks teggema, ja kes omma werre läbbi ka tedda surmast ja hukkatussest wöttaks peasta, kui ta agga uskus tedda omma süddamesse wasto wöttaks ja keigest melest temma pole hoiaks.

Sest päwast nähti sedda woöraste saggedaste tallopoia jures. Ta läks ka tihti kirriko ja Issanda armo lauale. Temma naabred pannid sedda kül immeks, et temma maias nüüd üsna teine luggu olli, kui ennemuiste, kus ta pilkjatte kildas olli istunud, hõelatte noun järrel käinud ja pattuste tee peal seisnud. Nemmad hakkasid tedda ka teotama ja sõimama. Agga se ei seggand mitte ta meelt. Jummala arm olli temmaga ja aitis tedda, et ta usso ja omma truusse sisse jäi ja et ta mitmele Jummala üpris sure hallastusse tähheks sai, mis kurjateggiatest Jummala tössised lapsed sünnitab,

kes Temma immelikkud nouud kulutawad ja Tedda pühhitsusses ja jummalakartusses teniwad.

Aasta pärrast sedda julges ta teistele teada anda, mil wisil ta pattust olli pöördud ja kuidas se wagga tallopoeg temmale öigusse kulutajaks olli sanud.

„Minna ollen temma käest warrastanud," ütles temma keikile, „agga temma on mind rikkaks teinud ja mind iggawesest hukkatusest ärrapeastnud."